№ 93 Հինգշաբթի Օգոստոսի 20 1887 Հինգշաբթի Օգոստոսի 20 № 93

ՏԱՍՆ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ: Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ժողովրդական գրքերի հրատարակութիւնը. Նամակ Վիլնոյից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Իռլանդական ազգային միութիւնը. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Շատերից մէկը.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

—

«Մշակի» անցեալ համարներից մէկի մէջ տըպվեց մի թղթակցութիւն Շուշիից, որով յայտնվում էր թէ Հայոց Բարեգործական ընկերութեան տեղական վարչութիւնը ներկայացրել է ընդհանուր ժողովին ժողովրդական գրքեր հրատարակելու առաջարկութիւնը, և ժողովը ընտրելով մի յանձնաժողով, յանձնել է նրան կազմել մի ծրագիր: Սկզբունքով արդէն ընդունված լինելով ժողովրդական գրքեր հրատարակելու խնդիրը, որի իրագործման համար ներկայ տարվայ նախահաշուի մէջ մտցրած է մի որոշ, թէև առ այժմ, փոքր գումար, ընդհանուր ժողովը յանձնել է կազմել ծրագիր՝ որոշելու թէ ինչ ուղղութեան և ինչ բովանդակութեան գրքեր պէտք է և օգտակար կը լինի հրատարակել: Ի նկատի ունենալով, որ այդ ներկայումս կենսական նշանակութիւն ունի մեզ համար, հարկաւոր ենք համարում մի քանի խօսք ասել:

Շուշիի տեղական վարչութեան ձեռնարկած գործը համակրելի գործ է և խրախուսանքի արժանի: Մեր հասարակ ժողովուրդը զուրկ է բոլորովին որ և է մտաւոր սնունդից. չը կայ ոչ մի պաշար, ոչ մի նիւթ, որով կարելի լինէր մատակարարել նորան այդ սնունդը: Նախապաշարմունքներ, մոտիապաշտութիւններ, անհեթեթ կարծիքներ և գաղափարներ այնպէս վարակել են ժողովուրդը և մտել մինչև նորա ծուծը, որ նորա դէմ մաքառելու համար հարկաւոր է գործածել ազդու և սուր զէնք. իսկ այդպիսի զէնք կարող է լինել լաւ, դիւրըմբռնելի ու մատչելի գիրքը: Հէնց այդ պատճառով ժողովրդական գիրք հրատարակելը մի վերին աստիճանի լուրջ գործ է, որին պէտք է ձեռնարկել որոշ ծրագրով և պատրաստութեամբ: Ժողովրդական գիրքը նպատակ պիտի ունենայ հասարակ դասի, ամբոխի մտաւոր հորիզոնը լայնացնել, բարոյական ձգտումներ առաջ բերել նրա մէջ, ներշնչել նրա մէջ գիտակցութիւն և ինքնուրոյնութեան զգացմունք, ազատութիւնը և նորա հետևանք զանազան թիւր գաղափարները, մոտիապաշտութիւնները, որքան կարելի է ցրել, գիտութեան էական ճշմարտութիւնները պարզ լեզուով աւանդելով նորան, և ի վերջոյ գրգռել սէր, ձգտում դէպի ընթերցանութիւնը:

Սակայն ինչ միջոցներով պէտք է գործել այդ նպատակին հասնելու համար, այսինքն ինչ ուղղութեամբ գրքեր պէտք է հրատարակել գլխաւորապէս: Ահա այդ է գլխաւոր հարցը: Ինչպէս լըսում ենք, Շուշիի յանձնաժողովը կազմելով իր ծրագիրը, ներկայացրել է տեղական ընդհանուր ժողովին երկու առաջարկութիւն այդ խնդրի մասին, չը կարողանալով միաձայն մի որոշում տալ: Առաջին առաջարկութիւնը եղել է.—հրատարակել վիպասանական գրուածներ բարոյախօսական բովանդակութեամբ, նիւթը (սիւժէտը) վեր առնելով ժողովրդական կեանքից գլխաւորապէս և դրա հետ միասին հրատարակելով գիտութեան զանազան ճիւղերը ժողովրդականացնող գրքոյկներ: Երկրորդ առաջարկութիւնը եղել է—հրատարակել առհասարակ ամենայն գիրք,—լինի նա վէպ, ասացուած, կենսագրութիւն, պատմութիւն թէ գիտութեան վերաբերեալ յօդուածներ,—որը կարող է օգուտ բերել ժողովրդին և գրված է հասկանալի և պարզ լեզուով, մի խօսքով որը մատչելի է ժողովրդին թէ նիւթի և թէ լեզուի կողմից: Մենք չը գիտենք դեռ թէ ժողովը այդ առաջարկութիւններից որն է ընդունել, բայց թոյլ կը տանք մեզ մեր կարծիքը յայտնել:

Որպէս զի ենթադրված նպատակն իրագործվի, հարկաւոր է նախ և առաջ գրաւել ժողովրդի սէրը դէպի ընթերցանութիւնը, այլապէս, հրատարակվող գրքերը կը մնան դարսված զանազան դարաններում, իսկ ժողովրդեան ընթերցասիրութիւնը կարելի է գրգռել այն դէպքում, երբ մենք նորա ձեռքը կը տանք իր կեանքից, ուրեմն իր սրտին և հոգուն մօտ աշխարհի երևոյթներից նըկարագրված վիպասանական գրուածներ: Վիպասանական ուղղութիւնը ամենաուղիղ միջոցն է սկզբում ընթերցանութեան սէր գրըգռել և մի անգամ երբ այդ սէրը գրգռվեց, այնուհետև կարելի է և ուրիշ ուղղութեամբ ու բովանդակութեամբ գրքոյկներ հրատարակել: Ի հարկէ, վէպերի մէջ ռոմաններին յատկացրած սիրահարական դէպքերը և ուշադրութիւն գրգռելու զանազան անբնական միջոցները չը պէտք է տեղի ունենան: Յայտնի է նոյնպէս, որ ժողովուրդը ախորժանքով է լսում, երբ նորա համար կարդում են պատմական երևելի անձերի կենսագրութիւնները, նոցա քաջագործութիւնները և այլն. կարելի է օգուտ քաղել դրանից և ծանօթացնել նրան իր ազգի երևելի գործիչների հետ:

Եւ որովհետև, ինչպէս լսում ենք, Շուշիի տեղական վարչութիւնը հրատարակելու է իր ծրագիրը ընդհանրութեան տեղեկութեան համար, ուստի մենք առ այժմ բաւականանում ենք այս մի քանի նկատողութիւններով և կը դառնանք դեռ այդ խնդրին, որովհետև որքան բազմակողմանի մշակվի նա, այնքան ուղիղ կը լինի գործի յաջողութիւնը, մանաւանդ որ այդ խնդիրը ընդհանրապէս, ինչպէս վերն էլ յիշեցինք, կենսական նշանակութիւն ունի, և սկսում է կեանք առնել մեր մէջ:—Շուշիի բարեգործական ընկերութիւնը անկասկած շուտով կը սկսի հրատարակել այդ գրքերը. Պետերբուրգում արդէն հրատարակեցին մի քանի ժողովրդական ընթերցանութեան յատկացրած գրքեր: Ժողովրդական գրքեր հրատարակելու միտքը սկզբունքով ընդունել է և Թիֆլիսի հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը.— ուրեմն անհրաժեշտ է առանձին խնամքով մշակել այդ հարցը, որպէս զի այդ համակրելի և օգտաւէտ գործը ուղիղ ընթացքով առաջադիմի:

Հ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ՎԻԼՆՈՅԻՑ

—

Օգոստոսի 7-ին

Շատերը անշուշտ երանի էին տալի այսօր վիլնեցիներին, բայց մի կարծէք թէ մենք այնքան էլ բաղդաւոր էինք արեգակի խաւարումը տեսնելում: Թէպէտ խաւարումը լ ր ի կ ա տ ա ր էր, բայց ամպամած երկինքը մասամբ խանգարեց զմայլվել լիովին այդ հիանալի երևոյթով: Առաւօտեան ժամը 4-ին ամբողջ քաղաքը շարժման մէջ էր, շատերը մինչև անգամ ամբողջ գիշերը՝ հաւաքվելով միմեանց մօտ՝ քէֆով անցկացրին. կարծես ամենքը մի առանձին կերպով տրամադրված էին ուրախ կերպով համդիպելու այդ խորհրդաւոր րոպէին: Ի հարկէ, նախապաշարմունքն էլ մաս ունէր այդ ամենում. օրինակ՝ տանտիկինս հարցնում է ինձանից—«չեմ վախենում արդեօք»:

Քաղաքի շրջակայ բլուրները՝ չը նայած ամպամած եղանակին՝ ծածկված էին բաւական բազմութեամբ: Ես էլ շատերի հետ նախատում էինք բնութիւնը, որ զրկում է մեզ այդ բաւականութիւնից. մի ամբողջ շաբաթ տեղացող անձրևը առանց այն էլ յուսերս կտրել էր, մինչև անգամ լուր էր պտտում թէ օդապարիկ են պատրաստում, որ վերջին դէպքում բարձրանան ամպերից բարձր՝ արեգակը հետազօտելու համար: Թէ որչափ ճիշդ էր այդ լուրը՝ յետոյ կիմանանք լրագիրներից,—առ այժմ շարունակեմ:

Հօրիզոնը սկսում է կարմրել՝ կուտակված ամպերը ծիրանի գոյն են ընդունում. հասկանում ենք, որ արևը մօտ է ծագելուն, բայց ամպերը թոյլ չեն տալիս ոչինչ տեսնելու: Անցնում է կէս ժամ—հինգն է—հաշւով պէտք է որ սկսված լինի խաւարումը, մռտած ապակիներս գրպաններիցս չենք հանում. ոչինչ չը կայ նայելու, միայն թէ ժամացոյցներիս ենք նայում: Անցնում է կէս ժամ էլ, ամպերը աւելի խտանում են, ոչինչ զանազանութիւն չը կայ մթնոլորտում, միայն փոքր զով քամի է սկսում փչել արևելքից, այնպէս որ ամառվայ պալտոյում ցուրտ ենք զգում, իսկ տիկինները ծածկվում են շալերով: Ամպերի փոքրիկ ճեղքերից՝ գիւղացու հերթիկի նման՝ երևում են արևի ճառագայթները. տեսնում ենք որ արեգակը բաւական բարձրացել է: Յուսահատ գանգատներ են լսվում աստղագէտների հասցէին. «գուցէ սխալ են գուշակել, գուցէ վաղը լինի, գուցէ ժամերում սխալված լինեն»: Եւ վերջին ենթադրութիւնը մասամբ ուղիղ յայտնվեցաւ. ժամը 5 և 45 րոպէին նկատելի է մթի ընկնելը, իսկ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՇԱՏԵՐԻՑ ՄԷԿԸ

Բ.

ՈՐԲԻՆ ԱՓՍՈՍՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆՔԸ, ԲԱՅՑ ՀԱՑ ՉԷՐ ՏԱԼԻՍ ԵՒ ՄԷԿԸ

—

Առաւօտ է, դեռ մութը չէ բաժանվում լոյսից, Դաւիթ աղայի բարձր եւյարկանի տանը դեռ քնած են. բայց գարնանային արեգակը շտապում է դուրս գալ հօրիզոնի ծայրը և արդէն ոսկեզօծել է Շուշիի բարձր բլուրները, բարձրաբերձ շինութիւնների տանիքները: Քաղաքի ամենահասարակ դասը, որ երեկոյեան հաւերի հետ է քուն մտել, ոտքի է կանգնում, որովհետև աշխատաւոր ժամեր շատ են հարկաւոր նրան:

Ոտքի վրա էր և Նախշունը, որ չորերը հագել էր և դեռ քնի քաղցրութեամբ պաշարված, ծուլութեամբ էր շարժվում, հաւաքում էր անկողինը: Վերջացնելով, նա նստեց մահճակալի վրա: Երկայն և թուխ մազերը դարսելով մէջքի վրա, շըփելով իր սև աչքերը և գարնանային գիշերվայ տաքութիւնից կարմրած թշերը, նա մի երկու անգամ յօրանջեց, ձեռքով մի քանի անգամ զարկեց բարձերին, գլուխը թաղեց այդ բարձերի մէջ և մի երկու րոպէ այդպէս մնալով, յանկարծ վեր թռաւ:

—Ո՛հ, որքան բան ունեմ այսօր, ասաց նա ծնկներին խփելով և վերցրեց իր նորաձև կօշիկները, սկսեց հագնել:

Նախշունը այն փափկասուն արարածների թւից չէր, որոնք գրաւում են աւելի կաշիի քնքշութեամբ, բարակ, հողմային կազմուածքով. նա մի պնդակազմ և առողջ աղջիկ էր, տասն և չորս կամ տասն և հինգ տարեկան, որի դէմքի գոյնը աւելի թուխ էր, խառն կարմրութեան հետ, քան սպիտակ: Բայց իբրև խնամքով պահած մի գեղեցկութիւն, որի մէջ կանացին և առնականը մի թեթև առնչութեամբ էին խառնված, այդ դէմքը գրաւիչ էր և համակրելի, մանաւանդ երբ հաստ սև յօնքերը, կլոր թշերն ու փոքրիկ ծնօտը կոչվում էին լինել արտայայտիչ ծանր մտածութեան, անձկալից րոպէների: Այդպէս էր նա և այդ ժամանակը, երբ նա կրկնում էր իր մտքումը թէ ինչ գործ պիտի անէ այդ օրը:

Իրաւ որ քիչ չէին նրա պարտաւորութիւնները: Պէտք էր նախ և առաջ պատրաստ ինքնաեռը աղաների սենեակը տանել, որ վերկենալուն պէս թէյ ըմպեն, պէտք էր մաքրել երկու տիկնոջ և մի մեծ ու երկու փոքրիկ աղջիկների չորերը, յետոյ հաւաքել թէյի պարագաները, յետոյ բոլորի անկողինները կարգին բերել: Եւ որովհետև օրը շաբաթ էր, պէտք էր լուանալ սենեակների յատակները, ապա լուացարար կնոջը օգնել, ջուր բերել, տանել: Մինչև այդ ժամանակ հացը կը լինի պատրաստ, որքան բան կայ անելու: Հացից յետոյ մի քիչ հանգստանալ կայ, իսկ իրիկնապահին փոքրիկ երեխաներին պէտք է տանել ման ածել: Երեկոյեան էլ ո՞վ գիտէ, ինչ բան կը հրամայեն անել:

—Օ՛հ, օ՛հ, կրկնեց նա ինքն իրան և դուրս վազեց, գնաց խոհանոցը, ուր երեսը լուաց, սըրբեց հետը բերած երեսսրբիչով, մազերը սանդրեց: Այդ ժամանակ եկաւ խոհարար Պետրոսը, մի յիսուն տարեկան չորացած մարդ, սպիտակ մազերով, բայց բոլորովին թուխ ու խուզած բեխերով:

—Բարի լոյս, ասաց նա.—ինչ շուտ վեր ես կացել, աղջիկ:

—Ինքնաեռը պատրա՞ստ է:

—Չես տեսնում, եփ է գալիս: Առաւօտուանից, հէնց որ վեր է կացել, դեռ իր մազերն է գեղեցկացնում: Հա՛, լաւ սաքքվիր, էգուց մարդու ես գնալու:

—Էլի գլուխներս ցաւացրիր լոյսը բացվելուց... քո ինչ գործն է, մազերը իմս են, ես գիտեմ:

—Ես խօ չեմ ասում թէ իմն են մազերդ: Ինչ ուզում ես արա. եթէ հայելին փոքրն է, թող գընամ մեծը բերեմ:

Նախշունը հետզհետէ զայրանում էր, կայծեր էր թափում աչք ու յօնքով:

—Հասակիցդ լինի, գոնէ ամաչիր, մի առաւօտ էլ մի ուրիշ բանից խօսիր.... հազար անգամ ասել եմ, որ տիկինը բարկանում է, երբ ցրված մազերով թէյ եմ տանում:

—Ուրիշ ինչից խօսեմ, Նախշուն. ինչ բանի մասին խօսում եմ, այնպէս երեսից ես կնում, որ վայ իմ գլխին: Էլ ասես աղախին տեսած չենք, հանաքներ արած չենք. հա՛, հէնց դու ես եղել որ հիմա կաս:

Պետրոսի խոր ընկած փոքրիկ աչքերը այդ րոպէին այնպիսի մի զարմացական հայեացք ձգեցին Նախշունի վրա, որ վերջինս չը կարողացաւ չը ծիծաղել: Իսկ երբ Նախշունը մեղմ կերպով ծիծաղում էր, նրա դէմքը այտայայտում էր մի բազմախորհուրդ անմեղութիւն գեղեցկութեան մէջ, որ տեսնողի խանդաղատանքն էր գրգռում:

—Խոհարարը մօտեցաւ, բռնեց նրա ծնօտից, ապա համբուրեց իր մատների ծայրերը:

—Է՛հ, քանի մէկն ասեմ, քանի մէկը:

Եւ նա կամենում էր մի անգամ էլ կրկնել իր փորձը, բայց Նախշունը ժպտալով մատը թափ տուեց նրա վրա և դուրս վազեց:

Արեգակը բարձրացաւ. տան մէջ այլ ևս քնած մարդ չը մնաց: Որը լուացվում էր, որը հայելու առաջ կոկվում էր, իսկ երեխաները աղմուկ էին գցել՝ յայտնի չէր թէ ինչ պատճառով: Ամեն տեղ պիտի հասնէր Նախշունը, ամեն մէկի բաժակը խկոյն պիտի լցնէր, հասցնէր տէրերին, որոնցից մէկը սենեակումն էր, միւսը դրանը, մի ուրիշը մի այլ տեղ: Նա շարունակ վազվզում էր, ոչ ոքին դժգոհութեան պատճառ չէր տալիս, իւրաքանչիւրը իր ժամանակին ստանում էր իր սեփական բաժակը: Այո, սեփական—բառի բուն նշանակութեամբ: Ամեն մէկն ունէր իր առանձին բաժակը. միմեանց հետ խառնել անկարելի էր, այդպէս խրատել էին Նախշունին սկզբից: Եւ նա այժմ լաւ ճանաչում էր բոլոր բաժակները նրանց վրա եղած հազիւ նկատելի նշաններով, ճանաչում էր և տէրերին: Սկզբում նա զարմացած էր այդ տարօրինակ հանգամանքի վրա. ինչպէս թէ ամեն մէկն ունի իր բաժակը, մի և նոյն չէ թէ որով կը խմեն: Նրան հրամայեցին որ ճաշի ժամանակին էլ ամանները լաւ ճանաչէ, չը խառնէ: Այդ խորհրդաւոր հանգամանքը մի օր բացատրեց խոհարար Պետրոսը և շատ զարմացրեց միամիտ աղջկանը: Զարմանալի չէր. մէկը հիւանդ է

չանցած 5 րոպէ, այսինքն 5 և 10 րոպէին Թանձր խաւարը պատում է մի ակնթարթում ամբողջ հօրիզօնը։ Գուցէ ամպերի պատճառով մթան աստիճանաբար տիրելը աննկատելի անցաւ և հէնց նոյն պատճառով իսկական մութը շատ արագ կերպով պատեց։ Երկինքը մի երկու տեղ բաց տեղեր ունէր, բայց ոչ մի աստղ չը տեսանք։ Ես բաւական հեռու էի կանգնած բլրակի վրա խմբված ամբոխից և երբ մութը պատեց՝ աչքս ոչ ոքի չէր ջոկում։ Նոյն զգացմունքը տիրեց սրտիս, ինչպէս մութ գիշեր մարդ յայտնվում է մենակ՝ դաշտում, հեռու բնակութիւնից, առանց զէնքի,—մարդ ակամայ չորս կողմն է նայում թէ արդեօք օգնութիւն կանչելուց մարդ կը գտնվի՞ թէ չէ։ Նկարագրել խաւարման րոպէն իմ գրչի բան չէ, միայն այսքանը կասեմ, որ մարդ մի և նոյն ժամանակ համ հիանում է այդ րոպէական խաւարով, համ էլ մի տեսակ թախիծ է պատում մարդու սիրտը։ Ցուրտը աւելի զգալի դարձաւ։ Թռչուններ չը կային օդում. նրանք առանց այն էլ անբաւական էին վատ եղանակից և չէին դուրս եկել բարևելու արշալոյսը։ Ամեն ինչ հանդարտ անցաւ. ոչ մի հրացանի ձայն, ոչ մի զանգի ձայն, թէպէտ կարծում էի թէ կաթոլիկ կղերը օգուտ կը քաղի դէպքից՝ հրաւիրելով աղօթելու, որ մի քանի կոպէկ աւելի գանձանակ հաւաքի։ Միայն մօտակայ բլրի վրա ժողովվածները երկու երեք անգամ «ուրախ» նման մի ղըղըղոց հանեցին. անշուշտ բնածին անասնական այդ կէս երկիւղը չը սանձվեց մարդու մէջ և իր կամքը առաջ տարաւ....

Բուն խաւարումը տևեց $1^1/_2$—2 րոպէ։ Եւ ահա կրկին կիսամեռ կեանքը սկսեց արթնանալ. այդ րոպէն մեզ համար երկրորդ առաւօտ էր։ Ամպերը քիչ խղճի եկան և մերթ ընդ մերթ ցոյց տուին արեգակի կամ մի ծայրը կամ միւսը,—իսկ ամբողջապէս՝ երբէք։ Ամպերի բարակ քօղով ծածկված՝ հասարակ աչքով պարզ նշմարելի էր լուսնի քաշվելը. մատի հաստութեան աղեղնաձև արևի ազատ մասը ուղիղ որ պլպլում էր թէժ կրակի նըման և կայծերի խուրձեր էր արձակում կարծես։ Այնուհետև կրկին ամպերը ծածկեցին արևը բոլորովին, և թէ երբ վերջացաւ լուսնի սպառ հեռանալը՝ յայտնի չէ։

Աստղաբաշխական կայարաններ էին հիմնված մի երկու բարձրութիւնների վրա, բայց ծախքը և չարչարանքները զուր անցան։

Օտարականներ զանազան կողմերից շատ էին հաւաքվել այստեղ։ Ամեն բանից աջող, ապակիների բազարը անցաւ, ուրիշ ոչինչ։

Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հոգեկան հիւանդների համար Թիֆլիսի քաղաքային հիւանդանոցի բաժանմունքը միշտ լի է լինում հոգեկան հիւանդներով, որոնց մէջ կայ անբժշկելի-հիւանդների մեծ թիւ։ Այդ պատճառով նոր հիւանդացողները ստիպված են լինում ամբողջ տարիներ սպասել իրանց հերթին։ Օրինակ, այժմ 25 կանդիդատներից աւելի հերթին են սպասում, որոնց մեծ մասը թափառում են փողոցներում և կինտօների ու փողոցի տղաների ծաղրի առարկայ են դառնում։ Այն ինչ, խելագարների այդ բաժանմունքը պէտք է մի քանի ազատ մահճակալներ ունենայ այն հիւանդների համար, որոնք բերվում են Կովկասի այլ և այլ նահանգներից, որովհետև ամբողջ Կովկասի հոգեկան հիւանդների համար միայն այդ բաժանմունքը կայ։ Ի նկատի ունենալով վերոյիշեալ խորհրդածութիւնները, որպէս հաղորդում է «Новое Обозрѣніе» լրագիրը, տեղական վարչութիւնը հարց յարուցեց անբժշկելի հոգեկան հիւանդների համար Թիֆլիսում մի առանձին բաժանմունք բանալու մասին, 50 մահճակալներով։ Այդ հարցը վճռված է հաստատական մտքով, և այժմ տուն են պտռում այդ առանձին բաժանմունքի համար։

—

Քաղաքային վարչութեան կարգադրութեան համեմատ, ինչպէս յայտնված էր «Մշակի» նախընթաց համարում, նրա ագէնտները սկսեցին չափել ջրկիրների թուլուխները, բայց թուլուխչիները ընդդիմացան քաղաքային վարչութեան այդ կարգադրութեանը, այնպէս որ վերջինս ըստիպվեցաւ դիմել Թիֆլիսի պօլիցիմէյստէրի գործակցութեանը։

—

«Մշակի» № 89-ի մէջ մենք տպեցինք տիկին Մակ-Գախանի յօդուածի մի մասը «Գործնական մարդիկ Ամերիկայում» վերնագրով։ Այժմ աւելորդ չենք համարում յայտնել, որ տիկին Մակ-Գախան ինքն ռուս է ծագումով, բայց ամուսնացած էր հանգուցեալ Մակ-Գախան ամերիկացու հետ, որ յայտնի ճանապարհորդ և գրող էր։

—

ԿԱԽ գիւղից մեզ հաղորդում են, որ այժմ այդտեղ մթերքների գները հետևեալներն են. կաղինը արժէ 2 ր. 80 կ. պուդը, ցորենը 45—50 կոպ., գարին 33—37 կ., թխած հացի ֆունտը 2 կոպ., միսը 5., չոր բօժօժի պուդը 44—48 րուբլի։

—

Օգոստոսի 12-ից մեզ գրում են ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ, որ այդտեղ եղանակը բաւական չոր է. այժմ ևս փողոցներում անպակաս է թոզը։ Ալէքսանդրօպօլի կողմերում արդէն հունձը սկսված է և շուտով էլ կը վերջանայ։ Թղթակիցն ասում է որ այս տարի, համեմատելով ուրիշ տարիների հետ, ցորենը բաւական առատ է այդ կողմերում, բայց այդ բերքը գնով չէ էժանանում։

—

Այս օրերս, ինչպէս մեզ գրում են, Երևանի թեմի առաջնորդ Սուքիաս եպիսկոպոս Պարզեանց եկած էր ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼ, որտեղ տեղացի հայ հասարակութիւնից և մանաւանդ քաղաքի աղաներից մեծ պատիւներով ընդունվեցաւ։

—

Ալէքսանդրօպօլից մեզ գրում են։ «Արեգակի խաւարման նախընթաց օրը, օգոստոսի 6-ին, ժողովուրդը մեծ անհամբերութեամբ էր սպասում խաւարմանը։ Նախապաշարված ժողովուրդը հաւատացած էր որ կը լինի երկրաշարժ, կամ այլ պատուհաս և շատերը այդ գիշերը տներից դուրս անցկացրին։ Միւս օրը բոլորը նայում էին մրոտված ապակիների միջոցով արեգակի վրա։ Խաւարումն սկսվեցաւ առաւօտեան 6 ժամից 5 րոպէ պակաս և վերջացաւ 7 ժամից մի քանի րոպէ անցած։»

—

Կառավարչական նոր կարգադրութեամբ, ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, այս տարի փակվում են գիմնազիայի պատրաստական դասատները։ Այդ հանգամանքը, ինչպէս լսում ենք, մեծ ոյժ տուեց մասնաւոր դպրոցների կառավարիչներին, որոնց դպրոցները նախընթաց տարիներում հոգևարք դրութեան մէջ էին և շատերն էլ փակվելու վտանգին էին ենթարկված։ Յոյս ունենք, որ այս ուսումնական տարվանից, մասնաւոր դպրոցների վարչութիւնները նիւթապէս աւելի բարեյաջող դրութեան մէջ գտնվելով, աւելի ուշադրութեամբ և բարեխղճութեամբ կը վերաբերվեն դէպի իրանց գործը, այն է մանուկների կրթութիւնը և դաստիարակութիւնը, և առևտրական ասպարէզ չեն դարձնի ուսումնարանական գործը։

—

Օգոստոսի 11-ին Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաեվիչ իր որդոց՝ Մեծ Իշխաններ Սէրգի և Ալէքսէյ Միխայլովիչների հետ միասին ճանապարհ ընկան դէպի արտասահման և Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ֆէօդորօվնան,—որպէս հաղորդում է «Нов. Вр.» լրագիրը, բարեհաճեց գնալ Կովկաս, Բօրժօմ ամարանոցը։

—

Շուտով մամուլի տակից կը դուրս գայ պ. Խիդդէկէլի հրատարակութեամբ «Новая книжка» անունով ռուսաց լեզուի դասագիրքը, որ կազմել են Ս. Ամիրաղեանց և Գ. քահանայ Տէր-Գաբրիէլեանց։ Դասագիրքը ստանալուն պէս, կաշխատենք ծանօթացնել մեր ընթերցողներին նրա հետ։

—

Օդէսայի լրագիրները հաղորդում են, որ այս տարի այնտեղի գիմնազիաներում աշակերտների ընդունելութիւնը կատարվում է միանգամայն ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի հրատարակած շրջաբերականի համաձայն. այնպէս որ, օրինակի համար, քաղաքի երկրորդ գիմնազիան մտնելու համար խնդիրք էին տուել աւելի քան ութսուն հոգի, բայց դրանցից ընդունվեցան միայն տասն և մէկ հոգի։

—

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը մտադրութիւն ունի գալ տարվանից ուսուցչական սեմինարիաների և ինստիտուտների ծրագրի մէջ մտցնել գիւղատնտեսութեան դասատուութիւնը։ Այդ առարկայի համար լաւ դասագիրք կազմողին, ինչպէս հաղորդում են Պետերբուրգի լրագիրները, մինիստրութիւնը կը տայ պրեմիա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԼԱՆԴԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ.

Դատաստանական-քրէական օրէնքը հաստատելուց յետոյ անգլիական պահպանողական մինիստրութիւնը անուղղակի կերպով շարունակում է հարուածել այն բոլոր ոյժերին, որոնք գոյութիւն ունեն Իրլանդիայում, և որոնք գործում են յանուն իրլանդական ազգի անկախութեան և ինքնուրոյնութեան։ Այդպիսի մի ոյժ է ներկայացնում իրլանդական անկախութեան համար *իրլանդական ազգային* միութիւնը կոչվող ընկերութիւնը, որը ունի թէ բարոյական և թէ մեծ ազդեցութիւն և թէ նիւթական միջոցներ, որոնցով նա միշտ պատսպարել է անպաշտպան ժողովուրդը քաղաքական մեծ հարուածներից։ Այդ ազգային միութիւնը միշտ մեծ աջակցութիւն է ցոյց տուել Գլադստոնի նախագծերին, և այդ պատճառով վայելում է Սալըսբրիի մինիստրութեան վերին աստիճանի կատաղի հակակրութիւնը։ Այդ հակակրութիւնը այնտեղ հասաւ, որ այժմ Սալըսբրիի կաբինետը արդէն փորձում է ոչնչացնել ազգային միութիւնը։ Իրլանդական փոխարքայ Լօնդօնդէրրի արդէն համաձայնվեց երեք հոգուց բաղկացած Գաղտնի Խորհրդի վճռի հետ, և հրատարակեց մի պրօկլամացիա Ազգային Միութեան գոյութիւնը ոչնչացնելու համար։ Դուբլինում,

---

է և պէտք է առանձին ամանից ուտէ։ Ինչո՞ւ, հիւանդը առողջի պէս մարդ չէ, կամ թէ չէ՞ր կարելի միայն հիւանդի ամանը առանձին պահել, երևի հիւանդը մէկը չէ, այլ մի քանիսը։ Ովքե՞ր են դրանք, կամ ի՞նչ հիւանդութիւն է դա, որ ոչ մի բանով չէ յայտնվում, այդպէս ծածուկ է։ Բայց Դաւիթ աղայի անդուլ հսկողութիւնը շատ մեծ էր ամբողջ տան վրա, որ կարելի լինէր այդ հարցերից էլ առաջ գնալ։ Ամեն մի անգամ պարտաւոր էր ճշդութեամբ կատարել կարգը և ոչինչ մի խօսքի իրաւունք չունէր։

Ահա Դաւիթը կանչեց իր մեծ որդուն, խօսում է նրա հետ։ Խօսակցութիւնը կատարվում է կէս լսելի ձայնով, երևում է որ կարևոր բանի մասին են խօսում։ Բայց այդ ժամանակն էլ Դաւիթ աղան հսկում է։ Ծառան ջրհորից ջուր քաշելիս խիստ քաշեց թոկը, որից կախված էր պղնձէ սափորը. պղինձը զարկվեց ջրհորի պատերին, ձայն հանեց. իսկոյն նկատեց աղան և հրամայեց կամաց քաշել։ Նոյն ծառան քառորդ ժամից յետոյ տան աղբը մի հին երկաթէ կտորի վրա ածած, տարաւ, հեռուից շպրտեց մեծ կողովի վրա, աղբից քիչ թափվեց կողովի կողքերին։ Աղան կանգնեց տեղից, շատ խիստ յանդիմանեց, խոստացաւ երկրորդ անգամ ծառայի «հէրն անիծել», եթէ չի կատարի իր ասածը և բոլորովին չը մօտենայ կողովին, չը կանգնէ նրա լայն կողմի մօտ, երկաթը կամաց չը շուռ տայ նրա մէջ։ Եւ յետոյ էլի նստում է որդու մօտ, խօսում է, բայց էլի դէս ու դէն է նայում։

Խօսքը վերջանում է, որդին փողոց է գնում։ Ահա աղան կանգնեց մի սենեակի դրան մօտ, նայում է թէ ինչպէս Նախշունը սենեակի յատակը լուանում է։ Այդպէս չի կարելի լուանալ, նըկատում է նա, սկսիր սենեակի լայնութիւնից, ներքևից սկսիր։ Նախշունը կատարում է հրամանը, կցում է ներքևից, դրան կողմից։ Նա ուզում է ձեռքի փալասը ջրի մէջ թաթախել, յետ է նայում և յանկարծ տեսնում է աղային նոյն տեղը կանգնած՝ նայում է իր մերկ ոտներին, երբ ինքը չոքէչոք դէպի առաջ է գնում լուանալով յատակը։ Նա կարմրում է ամօթից, վեր է կենում։ Բայց ինչ անել... էլի չոքում է, գործը շարունակում։ Մինչև այն ժամանակ նա չէր տեսել, որ մէկը կարող լինէր և յանդգնէր հակառակել Դաւիթ աղայի հրամանին։ Եւ բացի դրանից աղայի ցամաքած դէմքը այդ ժամանակ որքան բարի էր լինում, որքան բաւական։

Յատակը լուանալուց յետոյ Նախշունին ուղարկում են լուացարարին օգնելու։ Լուացարարը մի հանաքչի կին է. որի համար ամեն խօսք, նոյն իսկ անամօթ խօսք ասելը ներելի է։ Նա հանաքներ է անում, գովում է Նախշունին, որ գեղեցիկ է, նկարագրում է թէ ինչպէս նրան կառնէ մի «երևելի պարոն» և մարդ ու կին թև թևի տուած, երկուսն էլ պապիրօս ծխելով ման կը գան հրապարակներում, առաւօտեան թէյ շաքարահացով, կէսօրին սուրճ կաթով, ժամի չորսին ճաշ, ծառայ, աղախին կանգնած սպասում են հրամանին։ Նա այնպիսի ոգևորութեամբ է պատմում այդ, պատկերացնում է երկու ամուսինների շարժուածքները, որ բակի ծառաները ծիծաղից թուլանում են. մինչև անգամ ղարադաղցի մշակն էլ նրա դատողութիւնները խիստ խելացի է գտնում և հաւատացնում է, որ այդպիսի սիրուն աղջիկը իսկ որ արժանի էր մի «երևելի պարոնի»։ «Բայց, յարում էր, ո՞վ գիտէ որ շան կամ ծեր գայլի ճանկն է ընկնելու»։

Ո՞ր մէկին պատասխանէ խեղճ աղջիկը. և նա միայն ծիծաղում է, կարմրում է, մի և նոյն ժամանակ յիշում է այն խօսակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ մի երեկոյթի ժամանակ, երբ Դաւիթ աղան հրաւիրել էր մի քանի նորեկ պարոնների։ Փառաւոր էր այդ երեկոյթը. ահագին տունը ճառագայթներ էր արձակում, այնպէս լաւ լուսաւորված էր. քաղաքացիք դեռ չէին մոռացել այդ ուրախութիւնը, իսկ Նախշունը ամենից շատ էր յիշում։ Հաւաքվել էին շատ մարդիկ և կանայք, չորս մեծ սենեակներ լցված էին։ Նորեկ հիւրերը երեք հոգի էին, փառաւոր հագուստներով և շատ ազնիւ ու հպարտ դէմքերով։ Ամենքը պատւում էին նրանց։ Յատկապէս այդ երեկոյթի համար Նախշունին տուել էին մեծ օրիորդի վերնազգեստը, որ բաւական նոր էր դեռ. միայն կրծքի տակ մնացել էր մի լայն իւղային բիծ։ Տանեցիք շատ լաւ յարմարեցրել էին այդ հագուստը Նախշունի վրա։ Եւ ահա երեկոյեան սարքված ու սանդրված, հպարտացած այնպէս դէս ու դէն էր գնում, այնպէս կարմրել էր, որ ինքն էլ զարմացել էր իրանից։ Միակ բանը, որից նա սկսել էր ամաչել հիւրերի մէջ պտտելուց մի ժամից յետոյ, կրծքի տակ ընկած բիծն էր։ Նա շուտ շուտ նայում էր այդ տեղին, երբեմն և ձեռքով ծածկում էր, բայց ի հարկէ ոչ երկար ժամանակով, որովհետև նրա պաշտօնն այնպէս էր, որ պէտք էր շուտ շուտ ձեռքով մի բան բռնէր և տանէր կամ բերէր։ Որքան ցանկալի էր որ ոչ ոք չը նայէ նրա կրծքին.... Ամօթ է. ուրիշներն ինչպէս էին հագնված.... իրան ինչ կասեն։ Մի ժամանակ նա լսեց, որ նորեկ հիւրերից մէկը ասեց իր ընկերին թէ նա սկզբում տանտիկնոջ կամ աղայի աղջիկներից մէկի տեղ է ընդունել այդ կարմիր շորեր հագած աղջկանը, որին ոչ մէկն էլ չէր կարող նմանվել։ Եւ ապա երբ ընկերից լսեց, որ աղջիկը աղախին է, պատուելի հիւրը ափսոսաց, ասելով. «խեղճ, խեղճ. հէնց կրծքի բիծն էլ այդ է վկայում»։ Նախշունը ամօթից փշրվեց, սիրտը, աշխոյժը կորաւ և այն իսկ րոպէին մի խուլ անկիւն քաշվելով, մէկ էլ նայեց կրծքին և երդվեց այլ ևս մարդկանց մօտ չը հագնել այդ զգեստը։ Բայց ինչ պէտք էր հագնել.... իր ունեցած շորերից ամենալաւը սա էր, իսկ տիկինը երբ պիտի մի ուրիշը տայ.... Երբէք։ Եւ այդ ամբողջ գիշերը Նախշունը չէր մոռանում այդ դէպքը։

Ճաշն անցաւ սովորականի պէս։ Ճաշից յետոյ աղան և իր որդին քնեցին, մնացածները քաշվեցան իրանց սենեակները. տունը ընկղմվեց մի խորին լռութեան մէջ։ Ամենին յայտնի էր օրվայ այդ ժամը. դռնից խօսք ու ծպտուն չէր լսվում. միայն երբեմն լուացարարը, որ այդ տան մշտական բնակչուհին չէր, բաւական բարձր ձայնով հրամայում էր լուացքի ջուրը դէն ածել, նոր ջուր բերել, և ղարադաղցի մշակը կատարում էր այդ հրամանները ոտների ծայրի վրա ման գալով և կարծես չիմանալով, որ իր բարակ տրեխները առանց այդ էլ ոչինչ ձայն չեն հանի։

Նախշունը այդ ժամանակ պառկած էր իր փոքրիկ սենեակում, տախտի վրա, երկու ձեռքերը դրած գլխատակին, բաց աչքերը յառած առաստաղին։

Նրա պարապ գլխում անհնազանդ մտքերը խառնվում էին միմեանց հետ։ Ինչեր ասես չէր յիշում։ Այստեղ խոհարար Պետրոսի աչքերը, այնտեղ աղայի մեծ որդին, որի ամաններն ամենից մեծ զգուշութեամբ էին առանձին պահվում։

կորկում և առհասարակ Իռլանդիայի բոլոր մեծ քաղաքներում այդ լուրը առաջ բերեց մեծ յուզմունք և զայրոյթ: Այդ զայրոյթը կրկնապատկվում է մանաւանդ այն պատճառով, որ շատերի համոզմամբ այդ բոլորի պատճառը ամենից առաջ ոչ թէ Իռլանդիայի փոխարքան է, որի կարգադրութիւնը դեռ պէտք է հաստատութիւն գտնի պարլամենտի կողմից, այլ նոյն ինքն Սալըսբըրիի մինիստրութիւնը: Թողնելով մի կողմ այն հարցը, թէ ինչպիսի մեծ շարժում և կատաղի դիմադրութիւն կարող է յարուցանել այդ պրօկլամացիան ոչ թէ միայն Իռլանդիայում, այլ նոյն իսկ շատ հեռու երկիրներում, որտեղ կան իռլանդական անկախութեան հարցի ջերմ պաշտպաններ, թողնելով մի կողմ այն ահագին կռիւը, որ այդ առիթով կը սկսեն Պառնէլլ և նրա կուսակիցները նոյն իսկ համայնքների ժողովում, չէ կարելի ուշադրութեան չառնել այն վտանգաւոր դրութիւնը, որ իր համար պատրաստում է Սալըսբըրիի մինիստրութիւնը, և որի վրա առանձին կերպով շեշտում է անգլիական մամուլը: Պարլամենտը կարող է դէմ լինել Իռլանդիայի փոխարքայի հրատարակած պրօկլամացիային՝ այսինքն մինիստրութեան մտադրութեանը. համայնքների ժողովը, ինչպէս որ հարկն է, կարող է խնդրել թագուհուն՝ այդ մտադրութիւնը մերժելու, և ահա Սալըսբըրին ստիպված կը լինի յետ քաշվել այդպիսի մեծ անաջողութեան հանդիպելով: Եւրոպական մի քանի լրագիրներ կարծում են, որ Սալըսբըրի աջողութեան մեծ յոյսեր պէտք է ունենայ, եթէ այդպիսի մի քայլ է անում,—բայց ինչպէս երևում է, այդ կարծիքը, շատ էլ հիմնաւոր չէ, որովհետև նոյն իսկ ազատամիտ-հերձուածողները դէմ են այդ անարդար կարգադրութեան, որը կարող է մինչև սրտի խորքը գրգռել իռլանդացիներին: Զունենալով այդ կուսակցութեան աջակցութիւնը, պահպանողական մինիստրութիւնը անկարող կը լինի կռւել իր ազատամիտ հակառակորդների հետ, իսկ այդ կը նշանակէ հեռանալ և տեղ տալ Գլադստօնին, կամ մի նոր՝ աւելի ազատամիտ մինիստրութեան՝ ուրիշ ղեկավարութեամբ: Այդ պատճառով անկարելի է չը համաձայնել եւրոպական լրագիրների այն կարծիքի հետ, թէ «ազգային միութեան ոչնչացնելու խնդրի քննութեան սկիզբը՝ Սալըսբըրիի մինիստրութեան փախճանի սկիզբն է»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզի գործարանատէրերի կազմած բանկէտի ժամանակ, Ֆրանսիական մինիստր-նախագահ Րուվիէ մի ճառ ասաց, որով կտրական կերպով յայտնեց, թէ միանգամայն անհիմն են այն լուրերը, որոնք հաղորդվում են թէ կառավարութիւնը իր քաղաքականութեան մէջ ենթարկվում է միապետական կուսակցութեանը: Մինիստրը այն միտքը յայտնեց, թէ հանրապետական կառավարութիւնը ներկայումս այնքան ամրապնդել է իր ոյժերը, որ երկիւղ կրելու ոչինչ առիթ չունի: Րուվիէ իր ճառը վերջացրեց հետևեալ խօսքերով. «Ֆրանսիական այժմեան կառավարութիւնը խաղաղութեան և ոչ թէ կռւի կառավարութիւն է: 1889 թւի հարիւրամեայ յօբելեանի ժամանակ մենք կը ցանկանայինք տեսնել բոլոր Ֆրանսիացիներին հաշտված հանրապետական գաղափարների և հաստատութիւնների շրջանի մէջ: Այդ մեր միակ ցանկութիւնն է»:

—Լօնդօնի «Standard» լրագիրը խօսելով բօլգարական հարցի մասին, յոյս է տալիս Կօբուրգի պրինցին և յիշեցնում է նրան, որ կարող է ապահով լինել Իտալիայի, Անգլիայի և Աւստրիայի կողմից, որոնք պատրաստ են պաշտպանելու Բօլգարիայի այժմեան կառավարութիւնը:

—Երբ Կօբուրգի պրինցը Սօֆիա մտաւ, նրան ի միջի այլոց ներկայացաւ մի պատգամաւորութիւն՝ յանուն Մակեդօնիայի: Կօբուրգի պրինցը խոստացաւ հովանաւորել Մակեդօնիայի ազգասիրական շարժումներին:

—Սերբիայում մամուլը և հասարակական կարծիքը վերին աստիճանի չափաւոր դիրք են բռնել դէպի Բօլգարիան և նրա այժմեան գործերը: Սերբիական կառավարութիւնը, ինչպէս երևում է, կամենում է շարունակել Բօլգարիայի վերաբերութեամբ իր նախկին յարաբերութիւնը:

—Պօլսից հեռագրում են, որ մեծ պետութիւններից մի քանիսը պատրաստվում են հաւաքական կերպով բողոքելու Կօբուրգի պրինցի դէմ, և առաջարկելու նրան որ հեռանայ Սօֆիայից:

—Իշխան Բիսմարկ, ինչպէս հաղորդում են գերմանական մի քանի լրագիրներ, մտադիր է յետ կանչել Էլզաս-Լօտարինգիայի այժմեան փոխարքային: Դրա պատճառը այն է, որ Բիսմարկ այժմեան փոխարքային անընդունակ է համարում այդ նահանգների Ֆրանսիայի ազգաբնակութիւնը գերմանացնելու համար: Ինչպէս երևում է, գերմանական կառավարութեան այժմեան ղեկավարը մտադրութիւն ունի կրկնապատկելու այն խստութիւնները, որոնք գործ են դրվում Էլզաս-Լօտարինգիայում, և որոնք կը մնան մի անջնջելի արատ Գերմանիայի պատմութեան համար:

—Սօֆիա համնելով, Կօբուրգի պրինցը հրատարակեց մի քանի պրօկլամացիաներ, որոնցով յայտնում է, որ իր բոլոր ջանքերը գործ կը դնի որքան կարելի է վերահաստատել կատարեալ խաղաղութիւն: Պրինցի յայտնած մտքերը ի նկատի ունենալով, եւրոպական լրագիրները կարծում են, որ նա զօրեղ պաշտպանութեան յոյս ունի մի քանի պետութիւնների կողմից:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պօլիսը յուզմունքի մէջ է, գրում են եւրոպական մի քանի լրագիրներ: Սուլթանի հարեմի մէջ տիրապետում է զարմանք, յուզմունք և ցասումն: Բայց ինչ է այդ բոլորի պատճառը: Պատճառը այն է, որ սուլթանը այժմ ունի մի սիրուհի, որը քրիստոնեայ է, մի իսպանուհի: Սուլթանի հարեմի ներքինները այդպիսի ա ր տ ա ս ո վ ո ր բան չեն յիշում:

* * *

Պետերբուրգում այժմ վաճառվում է արտասովոր տեսակի ջրամաքրիչ (ֆիլտր), որը կոչվում է գ ր պ ա ն ի ջրամաքրիչ: Արդէն կազմված է մի յանձնաժողով մասնագէտ անձինքներից, որը պէտք է քննի այդ ջրամաքրիչը և յայտնէ, թէ որքան նա յարմար է կեղտոտ ջուրը մաքրելու համար: Ջրամաքրիչի գլխաւոր յատկութիւնը՝ որով որ նա մաքրում է ջուրը, գաղտնիք է և յայտնի է միայն հնարողին: Եթէ փորձերը աջողվեն, այդ գ ր պ ա ն ի ջրամաքրիչը շատ կը տարածվի, որովհետև գինը շատ է էժան,—60—70 կօպէկ:

* * *

Ինչպէս յայտնի է, վաղուց մտադրութիւն կայ Կ. Պօլսում հիմնելու մի ռուսաց դպրոց, որի համար հոգս է տանում և Կ. Պօլսի ռուսաց դեսպանատունը: Այժմ, ինչպէս երևում է Պետերբուրգի լրագիրների հաղորդած լուրերից, Պօլսում շուտով կը բացվի ռուսաց մի կիրակնօրեայ դպրոց:

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ, 17 օգոստոսի: Երէկ այստեղ հասաւ Մեծ Իշխան Ալէքսէյ Ալէքսանդրօվիչ:

ՓԱՐԻԶ, 17 օգոստոսի: Համաձայն արած քննութեան, երկու հասարակ զինուորականներ, որոնք գրագրի պաշտօններ են կատարում գլխաւոր շտաբում, զինուորական դատաստանի կենթարկվեն: Նրանք մեղադրվում են այն բանի մէջ, որ հաղորդել են մի երրորդ անձի փորձնական սպառազինութեան ծրագիրը:

ԲԵՐԼԻՆ, 17 օգոստոսի: Րէյխստագի սօցիալ-դեմօկրատիական կուսակցութիւնը հրատարակել է մի շրջաբերական, որով հրաւիրում է կուսակցութեան անդամներին ընդհանուր ժողովի, որը պարլամենտներին չը խանգարելու համար կը կայանայ արտասահմանում: Շրջաբերականի մէջ ժողովի կայանալու տեղը և ժամանակ չէ ցոյց տուած:

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ, 18 օգոստոսի: Երէկ Մեծ Իշխան Ալէքսէյ Ալէքսանդրօվիչի ներկայութեամբ ծովն իջեցրին այստեղ «Տէրէց» անունով նաւը:

ՓԱՐԻԶ, 18 օգոստոսի: Լրագրական տեղեկութիւնների համեմատ, Ֆրանսիական ընդհանուր հիւպատոսը Սօֆիայում թողնում է այդ քաղաքը, անորոշ ժամանակով արձակուրդ առնելով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 օգոստոսի: Ծովային մինիստրութեան կառավարիչը այսօր ճանապարհ ընկաւ դէպի արտասահման:

ԽԱՐԿՕՎ, 18 օգոստոսի: Ուսպէնի տօնավաճառի գործերը բաւական լաւ են գնում. գնողների թիւը նշանաւոր է. տեղական վաճառականները մեծ պատրաստութիւններ են տեսնում այն ցուցահանդէսի համար, ուր սպասում են շատ եկողների:

ԲՈՒԴԱ-ՊԷՇՏ, 18 օգոստոսի: «Buda-Pester Korrespondenz» լրագրին հաղորդում են, թէ Ստամբուլօվ յայտնեց Կօբուրգի իշխանին, որ իշխանը, իր այժմեան մերձաւորների փոխանակ, պէտք է շրջապատէ իրան բօլգարներով, որովհետև ժողովուրդը առհասարակ չէ սիրում օտարազգիներին և որ իշխանը կարող է իր համար յարմարաւոր քարտուղարներ և ադիւտանտներ ընտրել բուն բօլգարներից, որոնք աւելի լաւ ծանօթ են տեղական պայմանների և բօլգարական ժողովրդի հետ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 օգոստոսի: Պատերազմական մինիստրը ճանապարհ ընկաւ երէկ դէպի Կովկաս: Զինուորական գլխաւոր դատարանի մշտական անդամ գեներալ լէյտենանտ Մէլնիցկիյ նշանակվում է նոյն դատարանի նախագահ: «Journal de St. Pétersbourg» լրագիրը, մատնացոյց լինելով Կօբուրգի իշխանի համախոհների կողմից Բ. Դրան արած սպառնալիքներին՝ ապստամբեցնել Մակեդօնիան, եթէ Բ. Դուռը իշխանի կողմը չը բռնի, ասում է, որ եթէ ապստամբութիւնը Մակեդօնիայում տեղի կունենայ, մեղաւորը Բ. Դուռը կը լինի, որը սառնասրտութեամբ նայում է թէ ինչպէս Սօֆիայում խախտում են դաշնագրերը: Թիւրքիան բաւական զօրեղ է չերկնչելու համար Կօբուրգի իշխանի համախոհների սպառնալիքներից. բայց եթէ Բ. Դուռը հանգիստ կը թողնի Կօբուրգի իշխանին, այն ժամանակ նա կը զրկվի դաշնագիրներով իրան տուած իրաւունքներից: Բօլգարիայում անկանոն գործողութիւնները վերջացնելու նպատակով գործ դնելի միջոցների ինիցիատիվը Թիւրքիային է պատկանում. հրաժարվելով այդ ինիցիատիվը ընդունելուց, Թիւրքիան մի և նոյն ժամանակ պատասխանատւութիւն է յանձն առնում հրաժարման հետևանքների համար:

ԼՕՆԴՕՆ, 19 օգոստոսի: Համայնքների ժողովում պաշտօնապէս յայտնված է, որ աֆղանա-

---

Յանկարծ նա մտքով գնում էր իրանց տունը, կանգնում էր փոքրիկ ձիթաճրագի մօտ, իր սովորական տեղը: Ինչո՞ւ էր եկել այս տունը.... և իսկոյն յիշեց հօրը, մօրը, նրանց խօսք ու զրոյցը, տան առաստաղը, անձրևների ժամանակ այդտեղից ծորող ջուրը, իրանց տան բոլոր մանր հանգամանքները: Եւ յանկարծ կանգնում էր նրա առաջ Դաւիթ-աղան, իր նրան թէյ մատուցանելը, յիշում էր թէ ինչպէս աղան մի երկու երեք անգամ արագ արագ իր չորս կողմերին նայելով կամենում էր իրան մի բան ասել, բայց յանկարծ էլի թողնում էր: Բայց մի անգամ, զարմանալի է, աղան մօտեցաւ նրան այնքան, որ նա վախեցած ուզում էր փախչել. աղան մի րօպէում փոխեց դէմքը, քմծիծաղ տուեց և ասեց. «աշխատիր, աղջիկս, մեծերի աչքին լաւ երևացիր, դու էլ կը մեծանաս»: Ի՞նչ էր ուզում ասել և ինչու երբ նրա թոռը այդ միջոցին դուրս եկաւ, նա բարկացաւ որ աղջկայ պլուխը բաց է և հրամայեց գնալ պլուխը վերցնել: Բայց երբ թոռը ցոյց տուեց ձեռքում բռնած պլուխը, նա իսկոյն հեռացաւ իրանից: Այդ ամենից յետոյ դարձեալ խոհարար Պետրոսը.... Նրա հանաքները, աչքերը.... Եւ արդեօք ինչ էին նշանակում այդ բոլոր յիշողութիւնները, մտքերը,—ոչինչ, ինչ պիտի նշանակէին: Ցնցում էր, այլ ևս ոչինչ, մինչև անգամ յաճախ յօրանջում էր:

Երկար այդպէս մնալուց յետոյ, երբ տեսաւ որ շուաքները թեքվել են, վեր թռաւ տեղից: Պէտք էր պատրաստվել երեխաներին զբօսանքի տանելու: Նա սանդրեց իր մազերը, մի քանի անգամ էլ տեսաւ իրան հայելու մէջ ու գնաց խոհանոցը երեկոյեան թէյի համար խոհարար Պետրոսին հրահանգներ տալու:

Պետրոսը պառկած էր իր շորերի վրա, իսկոյն ոտի կանգնեց, երբ տեսաւ Նախշունին:

—Ինքնաեռը թափիր, ջուր լցրու, այս րօպէիս թէյ կուզեն, կրկնեց աղջիկը ամենօրեայ գործածական խօսքերը,—կրակ էլ չունես.... լաւ է....

—Այս րօպէիս, աչքիս վրա. դու ինձ հրաման տաս և ես չը կատարեմ. կը տաքվեմ թէ այդպէս լինի:

—Լաւ է, լաւ, շնորհակալ եմ. բանի կաց:

—Ա՛խ, ափսոս դու, ափսոս: Քեզպէս հինգ աղջիկ ունենայի, բոլորովին հոգս չէի անի. վարդ է, վարդ....

Պետրոսն այդ խօսքերը ասում էր ինքնաեռը պատրաստելիս: Նախշունը նրան ոչինչ չը պատասխանեց, գնաց դէպի դուռը: Բայց խոհարարը կանչեց նրան:

—Այդքան էլ կոշտ չեն լինի, Նախշուն, ասեց նա թողնելով իր գործը և կամաց կամաց մօտենալով նրան:

—Ի՞նչ անեմ, շեշտեց Նախշունը նեղացած:

—Գոնէ խօսիր հետս, տնաշէն: Կարծում ես թէ որ հանաքներ եմ անում, սրտումս մի ծուռ բան ունեմ: Աստուած վկայ է, չէ, հասկանո՞ւմ ես: Քեզ սիրելուցս եմ հանաքներ անում: Լաւ մտածիր, ես քո հօր տեղ հայր եմ, իմ այս տարիներին ինչ վայել է վատութիւն անել քեզ: Հաւատացիր, եթէ Աստուած ունես. թող իմ երեխաների երեսին յաւիտեան կարօտ մնամ, եթէ սիրտս քեզ համար ցաւելիս չը լինի. տեսնում եմ ինչքան չարչարվում ես, ինչ չափ օրեր ես քաշում: Քեզպէսը այդպէս լինի, իսկ Անիչկի նման լղար նապաստակը ոսկու մէջ կորած նստի ու պարծենայ թէ Դաւիթ-աղայի աղջիկն է....

Եւ նա էլի բռնեց Նախշունի ծնօտը, էլի համբուրեց մատների ծայրերը: Այս անգամ կարծես ոչինչ ազդեցութիւն չարաւ այդ բանը. Նախշունը կանգնած լուռ մնաց:

—Գիշեր ցերեկ քեզ համար եմ միտք անում. Աստուած տար որքան աչքս բաց է, տեսնէի քեզ իմ ուզածին պէս, յետոյ մեռնէի....

—Պետրոսը իր այդ խօսքերը հաստատելու համար երեսին խաչ հանեց և ջերմեռանդութեամբ երդուեց այդ նուիրական նշանով:

Նախշունը նոյն լռութիւնը պահելով, մտքում կշռում էր խոհարարի խօսքերը: Նրա միամիտ դէմքը, նրա գեղեցիկ աչքերը այդ րօպէին կարծես ասում էին մի խաղաղ ու հաստատ զգացմունքով. «ես չեմ հասկանում, ես գիտեմ որ այդպէս է, բայց չը գիտեմ թէ ինչ կարող է լինել. թող քո խիղճը դատէ, ես կը հաւատամ»: Եւ կարծես թէ հասկանալով որ աղջիկը ճիշդ այդպէս էր ասում, Պետրոսը յանկարծ գրկեց նրան և համբուրեց: Առաջին անգամն էր, որ մի օտար համբուրում էր նրան: Նա համարեա թէ չը հասկացաւ թէ ինչ եղաւ, կայծակի արագութեամբ սրբեց իր թուշը, մի քանի վայրկեան էլ կանգ առաւ և ապա դուրս վազեց:

Արևը մայր մտնելիս Նախշունը երկու երեխաների հետ քաղաքային այգումն էր: Օրը բաւական զով էր, ման եկողներ շատ քիչ կային: Մի անտարբեր ու սառն դէմքով աղջիկ գնում էր երեխաների հետ դէպի զանազան կողմեր: Մինչև անգամ երեխաների վրա ուշադրութիւն չէր դարձնում և թողնում էր, որ նրանք որքան կամենան վազվզեն խոտերի մէջ:

Մի տեղ նրան և երեխաներին կանգնացրեց խոհարար Պետրոսը, որ նստած էր մի նստարանի վրա երկու անծանօթ մարդկանց հետ: Դրանցից մէկը մի բաւական լաւ հագնված երիտասարդ էր թուխ դէմքով և թուխ խիտ մազերով, իսկ միւսը դրա հակառակ սպիտակ դէմք ունէր և հագնված էր աւելի հասարակ, այնպէս որ սրան միւսի փոքրաւորը կարելի էր համարել:

Պետրոսը հարցրեց թէ աղան տանն է, թէ դուրս է գնացել. տիկինը խօ չէ հարցրել իր մասին, նա ասել էր թէ թէյից յետոյ պիտի ուղարկէ իրան, Պետրոսին, իր մօր մօտ մի ինչ որ բան բերելու, բայց ինքը չէր մնացել. բաւական էր որքան աշխատում էր խոհանոցում, թող մնացածն էլ միւսներն անեն: Նախշունը հեռու կանգնած պատասխանում էր այդ հարցերին ինչպէս կարողանում էր, համարեա շարունակ նայելով դէպի միւս կողմը:

Երբ խօսակցութիւնը վերջացաւ, աղախինը հեռացաւ, բայց ոչ այնքան շատ: Երեխաները ծաղիկներ էին քաղում և նա կանգնեց, որ նրանք վերջացնեն այդ գործը: Այդ ժամանակ նրա ականջին հասան այս խօսքերը:

—Մեզանից լաւը խօ չէ ճարելու, ծո՛ւլ է, ծո՛ւմ աղջիկն է. դեռ շատ ուրախ պիտի լինի:

Նա յետ նայեց, տեսաւ որ այդպէս խօսողը հարուստ երիտասարդն է, իսկ Պետրոսը գլխով հաւանութեան նշաններ է անում և մի և նոյն ժամանակ անլսելի ձայնով խօսում է:

—Նատօ, Լիզա, գնանք, բաւական է, մայրիկը կը բարկանայ, հրամայեց նա:

Նա ուղևորվեց դէպի տուն, գլուխը բարձրացրած, դէմքը ուղիղ պահելով, ինչպէս մի արձան, և այդ դիրքով մի երկու անգամ դէպի յետ նայեց, տեսաւ նստարանը: Մի երկու անգամ էլ ասեց ինքն իրան լսելի ձայնով. «լաւ, այսպէս»:

(Կը շարունակվի)

կան էմիրը ընդունել է անգլօ-ռուսական համաձայնութիւնը Աֆղանիստանի հիւսիսային սահմանի վերաբերութեամբ։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Օգոստոսի 18-ին

Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ	$21^{15}/_{32}$		պէնս.
— — Համբուրգի վրա —	182		պֆ.
— — Փարիզի վրա —	$226^{1}/_{2}$		սան.
Ոսկի — արժէ — —	9 ›	19	կ.
Մաքսային կուպօններ — . .	177 ›	50	›
Արծաթ — — — . . .	1 ›	29	›
Բօրսային դիսկօնտներ — . .	$4^{1}/_{2}$ ›	$6^{1}/_{2}$%	›
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	99 ›	87	›
— — — — 2-րդ —	99 ›	12	›
— — — — 3-րդ —	99 ›	12	›
— — — — 4-րդ —	99 ›	25	›
— — — — 5-րդ —	99 ›	12	›
— — — — 6-րդ —	— ›	—	›
Արեւելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	99 ›	—	›
— — 2-րդ —	99 ›	12	›
— — 3-րդ —	99 ›	25	›
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	— ›	—	›
— երկրորդ —	— ›	—	›
$5^{1}/_{2}$% րէնտա	102 ›	25	›
Ոսկեայ րէնտա.	193 ›	50	›
Եօթերորդ կօնսօլիդած փոխառութիւն.	166 ›	25	›
Նոր երկաթուղային րէնտա . .	99 ›	25	›
5% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ.	166 ›	—	›
Գրաւ. թղ. Ազնւ. բանկի . . .	98 ›	50	›
$5^{1}/_{2}$% գրաւական թղթեր Խերսօնի կալուած. բանկի.	98 ›	87	›
6% գրաւակ. թղ. Խարկօվի կալ. բան.	103 ›	—	›
— — Պօլտավայի— —	102 ›	50	›
— —Պետ.Տուլսկ.— —	102 ›	62	›
— — Կիեւի — —	102 ›	50	›
— — Մօսկվայի — —	— ›	—	›
— — Բեսարաբ. Տաւր.—	103 ›	—	›
— — Նիժ. Սամար. —	102 ›	50	›
— — Վիլնայի —	102 ›	62	›
— — Թիֆլիսի—27 և 43 տ. —	— ›	—	›
— —Քութայիսի-18 և 43 տ.—	— ›	—	›
Վօլժսկօ-Կամսկի բանկի ակցիաները	745 ›	—	›
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	270 ›	—	›
Րիբինսկ-Վօլօգօվի ընկ.	87 ›	52	›
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլիգացիաներ.	95 ›	75	›
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ .	96 ›	50	›
Օդէսայի — — .	96 ›	50	›
Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օբլ. .	— ›	—	›
Նոր փոխառութիւն.	84 ›	37	›

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը չատ ամուր է։

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ԲԱԹՈՒՄ. Ա. Ծ. Դպրոցի ուսուցչի մասին ձեզանից ոչ մի յայտարարութիւն չենք ստացել։ Եթէ հարկաւոր է գրեցէք։

ԲԱԳՈՒ. Գ. Պ. Ձեր ցանկացած տեղերը արդէն բռնվել են, բացի Շուշավէրից. եթէ կամենում էք հաղորդեցէք ձեր պայմանները։

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—10—11 ժ. վիրաբուժական, վեներական և ատամի ց.
կին-բժիշկ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—9—10 ժ. և 11—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ՌՈՒԴԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
Ա. ԳՈՒՐԿՕ—$12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$ ժ. աչքի և ներքին ց.
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի և ուրբաթ կանանց ց.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—6—7 ժ.
ՊՕՊՕՎԵԱՆՑ—6—7 ժ. կաշուի, ներքին և ջղային ց.
Հիւանդանոցումն է մանկաբարձուհի Մօզեր։
Վճար—50 կ.։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար համաձայնութեամբ։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ

Խնդրում եմ այն բոլոր անձանց և գրավաճառներին, որոնց մօտ վաճառվում է „Ձիւնուորագրական կանօնադրութիւն“ գիրքը, որ բարեհաճեն ուղարկել ինձ վաճառված գրքերի փողը, յայտնելով մի և նոյն ժամանակ թէ գրքերից քանի օրինակ է մընում։ 1—3

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ.

Չորեքշաբթի, սեպտեմբերի 2-ին, ԱՆԱՏՕԼԻԱ (ANATOLIE) շոգենաւը, նաւապետ ԲՕՇԷԼ (BOSCHEL) դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզօն, Օրդու, Սամսօն, Կ. Պօլիս և Մարսէյլ։ Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում պ. Գարանիօնին և Թիֆլիսում պ. Րէնօին, Նախկին Արծրունի գալլերէում, № 103. 1—4

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Աւարտողները ստանում են ատեստատներ։

Աւանդելի առարկայք սոքա են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրա, 5) Առևտրական Թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանօնադրութիւն, և 7) գեղագրութիւն։

Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնները օգոստոսի 25-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 5-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սօլօլակում, Լաբօրատօրնայա փողոցի վրա, Յովհաննէս Ղորղանեանի տանը, № 11։ Ծրագիրը ու կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻԱՊԷՍ եղբ. Տօվիանօֆների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Օտարաքաղաքացիք դիմում են կուրսերի հիմնողին.—въ Тифлисъ, С. П. Мануэльянцу. 9—20

Մ Ա Ս Ն Ա Ւ Ո Ր Ո Ւ Ս Ո Ւ Մ Ն Ա Ր Ա Ն

(Չորս տարրական դասարանների և պատրաստական դասատան երեք բաժանմունքների դասընթացով)

ԶԱԳՈՒՄԷՆՆԻԻ ԵՒ ԽԻԴԴԷԿԷԼԻ

(Միքայէլեան փողոց, Րէալական ուսումնարանի հանդէպ)։

Ընդունելութեան քննութիւնները և վերաքննութիւնները կը սկսվեն օգոստոսի 20-ից, ամեն օր, բացի տօն օրերից։

Ուսումն սկսվում է սեպտեմբերի 1-ին։ Հայերի համար աւանդվում են՝ Հայոց լեզու և կրօն։

Տեղեկութիւնների մասին կարելի է դիմել ուսումնարան, առաւօտեան 8 ժամից մինչև 1 ժամը կէսօրից յետոյ, և նոյնպէս Խիդդէկէլի գրավաճառանոցը (Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, գիմնազիայի հանդէպ)։ 1—6

ՑԱՆՋՆ ԵՄ ԱՌՆՈՒՄ ՆՈՐ-ԲԱՑԱԶԷԹՈՒՄ վաճառելու ՀԱՅԵՐԷՆ ամեն տեսակ ԳՐՔԵՐ։ Հասցէս՝ Новобоязетъ, Степану Батикянцу. 1—5

ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՇՈՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ Նախագահը յայտնում է ընկերութեան անդամներին, որ ամսիս 23-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 11-ին, նշանակված է Շուշու ժողովարանի դահլիճում, տեղական ընդհանուր ժողով, որի պարապմունքի առարկաներն լինելու են. 1) Տեղական ընդհանուր ժողովի նախագահի ընտրութիւնը. 2. Ժողովրդական գրքեր հրատարակելու համար յանձնաժողովի տեղեկագրի քննութիւնը։ 1—1

ԱՊԱԿԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Բարօն Ֆօն ԿՈՒԶԵՆԲԱԽԻ պատրաստում է

ԼԱՄՊԻ ԱՊԱԿԻՆԵՐ

և լամպի ուրիշ պարագաներ, չափաւոր գներով։ Մանրամասնութիւնները կարելի է իմանալ Սիմենս և Գալսկէ գործակալութեան գրասենեակում, Թիֆլիսում։

7—10 (հ. ե.)

ՊՐՕՎԻԶՕՐ Ա. ՇՏԷԽԷՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱՒԻ ԵՒ ՓՉԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՕԼԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴՂ ԿԱԹԻԼՆԵՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՕԿԱՅԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՕՊ.

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ. ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Կովկասեան դեղավաճառատան, և պ. պ. Շահպարոնեանցի, Մակկէրի, Սէնչիկօվսկու և Ազմուրօվի դեղատներում. ԲԱԳՈՒԻ մէջ՝ Բէկկէրի մօտ, ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ՝ Կօկօչևվի մօտ, ՍՏԱՎՐՕՊՕԼՈՒՄ Բրօխնօցկու մօտ և ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐՈՒՄ։ (Հ.)

Նոր հրատարակութիւն

ԼԷՕ

ՎԷ՞Պ ԹԷ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(Ղարաբաղի անցեալը Ապրէս Բէկնազարեանցի գրչի տակ)։

Գինն է 40 կոպէկ։

Վաճառվում է Դադեան եղբայրների գրախանութում, ՇՈՒՇԻ ՔԱՂԱՔՈՒՄ։ Հասցէն՝ Шуши, книгопродавцы Дадіанъ. 5—5 (Հ.)

ВЫСОЧАЙШЕ Утвержденное Кавказское Товарищество торговли аптекарскими товарами въ Тифлисѣ (Графская ул., домъ бывш. Шабурова).

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՂԱՏԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԵՒ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐ, կովկասեան և արտասահմանեան, այս գարնանը շիշերի մէջ նոր ածված։
ՑԵՑԻՑ ԵՒ ՄԻՋԱՏՆԵՐԻՑ ՊԱՀՊԱՆՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ, Նաւթալին, քամֆօրա, ցեց ոչնչացնող հեղուկ, Պարսկական և Դալմաթիայի փոշի, և Բուրէլի անթեմ կոչված բոյսը։
ՕԴԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ պրօֆէսօր ԿԻՏՏԱՐԱՅԻ, կարբօլացրած փոշի երկաթի արճասպով, որպէս ամենալաւ միջոց անմաքրութեան տեղերը խտակելու համար, կարբօլեան թթւուտ, մաքրված և չը մաքրված տեսակից, խլօրային կիր, ծծումբ, երկաթի արճասպ և Մարգանեցի կրկնաթթւուտ։

64—100 (Հ.)

Hotel Nemecki Edmunda Dziechcinskiego, Warszava, Ulica Dluga, № 31.
(Нѣмецкая гостинница Эдмунда Дзехцинскаго, въ Варшавѣ, Долгая улица, № 31).

Պ. Էդմունդ Դզեխցինսկու «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ» Վարշավայում, գտնվում է քաղաքի կենտրօնում, գլխաւոր կառավարչականատեանների, Թատրօնների և առևտրական կենտրօնական տեղերի մօտ։

90 սենեակներ, 30 կոպէկից մինչև 3 րուբլի օրական գնով։ Րէստօրան և քաղցրեղէնների խանութ։ Ճաշը 30 կոպէկից մինչև 1 րուբլի։ Կառքեր և դիլիժանսներ դէպի բոլոր երկաթուղիները։ Կառքերի վարձը չատ էժան։

Գրադարան և օտար լրագիրներ՝ ծրիապէս հիւրերի համար։ «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ», որ յաճախված է բազմաթիւ հիւրերով Թիֆլիսից և նրա շրջականներից, ստանում է այդ հիւրերի համար հայոց «ՄՇԱԿ» լրագիրը։

(Հ)

Մի պարոն, ունենալով իր մօտ մեծ քանակութեամբ «ՊՍԱԿ» և «ԹՉՈՒԿ» վերնագրով գրքերից, ցանկանում է այդ գրքերը նուիրել ձրիապէս գանազան տեղերի հայոց դպրոցներին։ Ամեն մի դպրոց կարող է ստանալ իւրաքանչիւր գրքից ոչ աւելի քան երեք օրինակ։ Այն դպրոցները, որոնք կամենում են ստանալ այդ գրքերից, պէտք է ուղարկեն իւրաքանչիւր գրքի մի օրինակի համար մի հատ հինգ կոպէկանոց փոստային մարկա, իբրև ճանապարհածախս։ Ցանկացողները պէտք է դիմեն հետևեալ հասցէով. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ», Теръ-Микаельянцу. 4—10.

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԾԽԱԿԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՄԷՋ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐԻ խնդիրների ընդունելութիւնը սկսվել է և կը շարունակվի մինչև սեպտեմբերի 1-ը։ ԽՆԴԻՐԸ ԾՆՆԴԱԿԱՆԻ ՀԵՏ պէտք է ներկայացնել հոգաբարձութեան դանձապահ պ. Աւետիս Ղուկասեանցին, առաւօտեան 10 ժամից մինչև 12 ժամը, Պօլիցէյսկայա փողոց, Առաֆէլեանցի գրասենեակը։ ԿԻՍԱՄԵԱՅ ՈՒՍՄԱՆ 6 ՌՈՒԲԼԻ ՎԱՐՁԸ ԿԱՆԽԻԿ Է թէ նոր և թէ հին աշակերտների համար։ 3—3

ՇՈՒԼԱՎԷՐԻ ՏՂԱՅՈՑ ՄԻԴԱՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ համար հարկաւոր է ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ։ Ցանկացողները պէտք է դիմեն „Մշակի“ խմբագրատունը։ 1—2